

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **P. K.**

skazanego za czyny z art. 197 § 1 k.k., art. 197 § 2 k.k. i art. 207 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 9 marca 2023 r.

zażalenia skazanego na zarządzenie Przewodniczącego IV Wydziału Karnego

Odwoławczego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 18 listopada 2022 r., sygn. akt IV Ka 466/22

o odmowie przyjęcia kasacji

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt IV Ka 466/22

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Żninie

z dnia 10 lutego 2022 r., sygn. akt II K 81/21

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy w celu podjęcia dalszych czynności związanych z wniesieniem kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2022 r. Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, sygn. akt IV Ka 466/22, utrzymano w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Żninie z dnia 10 lutego 2022 r., sygn. akt II K 81/21, skazujący P. K. za czyny z art. 197 § 1 k.k., art. 197 § 2 k.k. i art. 207 § 1 k.k. na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

W dniu 1 września 2022 r. skazany P. K. złożył wniosek o przyznanie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia kasacji od ww. wyroku oraz o zwolnienie od opłaty od kasacji (k. 24 akt WKK).

Zarządzeniem z dnia 5 września 2022 r. Zastępca Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy uwzględnił wniosek skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu (k. 26 akt WKK).

W dniu 10 października 2022 r. (data nadania) wyznaczony z urzędu obrońca - adw. J. B. – wniósł kasację od ww. wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości (k. 30 akt WKK).

Zarządzeniem Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 11 października 2022 r. wezwano skazanego „do złożenia oświadczenia o stanie majątkowym w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego pisma pod rygorem uznania kasacji za bezskuteczną w związku z wnioskiem o zwolnienie skazanego od obowiązku uiszczenia opłaty kasacyjnej” (k. 35 akt WKK). W treści wysłanej do skazanego korespondencji zmodyfikowano ww. treść zarządzenia, zastrzegając inny rygor: „Sąd Okręgowy (...) zgodnie z zarządzeniem Sędziego z dnia 11 października 2022 r. w załączeniu przesyła oświadczenie majątkowe w związku z wnioskiem Pana o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty kasacyjnej w terminie – 7 dni od daty doręczenia niniejszego pisma pod rygorem nieuwzględnienia wniosku” (k. 36 akt WKK).

Zarządzeniem z dnia 18 listopada 2022 r. Przewodniczący IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy odmówił przyjęcia kasacji (k. 41 akt WKK). W treści uzasadnienia wskazano, że skazany nie złożył oświadczenia majątkowego w terminie, do którego był zobowiązany „pod rygorem odmowy przyjęcia kasacji”.

Zażalenie na powyższe zarządzenie wniósł obrońca skazanego, zarzucając mu, że:

„przesłankę jego wydania stanowiły mylne ustalenia faktyczne iż w wymaganym terminie, mimo wezwania do uzupełnienia braków formalnych we wniosku o zwolnienie z opłaty od apelacji nie złożył oświadczenia majątkowego”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia, a następnie przekazanie akt sprawy Prezesowi Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w celu przyjęcia kasacji i dokonania czynności określonych w art. 530 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Zgodnie z art. 530 § 2 k.p.k. prezes sądu, do którego wniesiono kasację, odmawia jej przyjęcia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 lub w art. 429 § 1, albo gdy kasację oparto na innych powodach niż wskazane w art. 523 § 1.

Abstrahując od niefortunnie sformułowanego zarzutu zażalenia dotyczącego „opłaty od apelacji” i niewykazanego nim błędu w ustaleniach faktycznych, a także chaosu związanego z funkcjonowaniem w przedmiotowym postępowaniu okołokasacyjnym trzech różnych rygorów niewykonania przez skazanego P. K. zobowiązania do złożenia oświadczenia majątkowego, należy podkreślić, że niezłożenie oświadczenia majątkowego w celu wykazania podstaw do zwolnienia od opłaty od kasacji nie stanowi braku formalnego wniosku o zwolnienie uniemożliwiającego jego rozpoznanie, ani tym bardziej nie stanowi braku formalnego kasacji nakazującego odmowę przyjęcia kasacji.

W piśmiennictwie zwraca się trafnie uwagę na wynikającą z art. 16 k.p.k. zasadę pouczenia i informowania uczestników postępowania, w związku z którą uznaje się, że w sytuacji gdy uprawniony podmiot złoży wniosek o zwolnienie go od kosztów związanych z wniesieniem pisma procesowego i nie wskaże w nim na okoliczności uzasadniające zwolnienie, sąd przed podjęciem decyzji w przedmiocie zwolnienia powinien wezwać wnioskodawcę, aby w terminie 7 dni wykazał, że ze względu na swoją sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów nie jest w stanie uiścić kosztów, jednak nadal wyłącznie pod rygorem nieuwzględnienia wniosku (tak m.in. K. Eichstaedt (w:) Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, D. Świecki (red.), LEX/el. 2022, komentarz do art. 623, teza 15).

W judykaturze wykształcił się z kolei pogląd, że zaniechanie dołączenia do wniosku składanego w trybie art. 623 k.p.k. dokumentów wykazujących sytuację

majątkową i wysokość dochodów wnioskodawcy nie może być traktowane jako brak formalny uniemożliwiający rozpoznanie wniosku. Nie zachodzi zatem konieczność wzywania autora pisma do uzupełnienia tego „braku” poprzez np. złożenie oświadczenia majątkowego. Jeśli wezwanie takie miało miejsce, to i tak nie może wywołać skutków upoważniających do uznania wniosku za bezskuteczny w trybie art. 120 § 2 k.p.k. Wniosek taki podlega zatem merytorycznemu rozpoznaniu, zaś wnioskodawca ponosi ryzyko, że nie zostanie on uwzględniony.

W przedmiotowej sprawie wyznaczono skarżącemu obrońcę z urzędu, który wniósł w imieniu skarżącego kasację. Następnie zarządzeniem Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 11 października 2022 r. wezwano skazanego „do złożenia oświadczenia o stanie majątkowym w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego pisma pod rygorem uznania kasacji za bezskuteczną w związku z wnioskiem o zwolnienie skazanego od obowiązku uiszczenia opłaty kasacyjnej” (k. 35 akt WKK). Jednak w treści wysłanej do skazanego korespondencji zmodyfikowano ww. treść zarządzenia, wskazując, że „Sąd Okręgowy (...) zgodnie z zarządzeniem Sędziego z dnia 11 października 2022 r. w załączeniu przesyła oświadczenie majątkowe w związku z wnioskiem Pana o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty kasacyjnej w terminie – 7 dni od daty doręczenia niniejszego pisma pod rygorem nieuwzględnienia wniosku” (k. 36 akt WKK).” Treść tego pisma jest błędnie zredagowana, zapewne w wyniku omyłki pisarskiej, jednak zgodnie z regułami wynikającymi z art. 16 k.p.k. nie może wywoływać negatywnych konsekwencji dla skarżącego.

Niezależnie jednak od błędnego pouczenia w tej sprawie skazanego o rygorze nieuwzględnienia wniosku doszło do błędnego uznania w zaskarżonym zarządzeniu, że ziścił się rygor odmowy przyjęcia kasacji.

Niekwestionowaną okolicznością w realiach przedmiotowej sprawy jest to, że skazany - mimo osobistego odebrania korespondencji sądowej – oświadczenia majątkowego nie złożył. Organ wydał zaś postanowienie o odmowie przyjęcia kasacji, choć nie rozpoznał merytorycznie wniosku o zwolnienie od opłaty od kasacji ani nie wystosował do skazanego wezwania do uiszczenia opłaty i

pouczenia o konsekwencjach niedokonania tej czynności. Takie postąpienie jest sprzeczne zarówno z rygorem, o jakim skazany został wadliwie pouczony, jak i z obowiązującą w tym zakresie procedurą.

Nadto, Sąd Okręgowy, mimo że był w posiadaniu informacji, że P.K. został w dniu 27 października 2022 r. osadzony w zakładzie karnym w celu wykonania kary 3 lat pozbawienia wolności w sprawie objętej kasacją (wydruk Noe-Sad, k. 45 akt WKK), zlekceważył treść przepisu art. 527 § 2 k.p.k., który wprost stwierdza, że osoba pozbawiona wolności nie uiszcza opłaty przy wnoszeniu kasacji.

W doktrynie i orzecznictwie został wyrażony pogląd, który Sąd Najwyższy podziela, że jeżeli wnoszący kasację został pozbawiony wolności po jej wniesieniu, ale w czasie, w którym ciążył na nim obowiązek uiszczenia opłaty i obowiązku tego do chwili pozbawienia wolności nie zrealizował, korzysta ze zwolnienia od opłaty na podstawie art. 527 § 2 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008 r., V KZ 59/08; por. także P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, tom III, Warszawa 2012, s. 281).

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy nie zdążył rozstrzygnąć wniosku o zwolnienie od opłaty kasacyjnej do momentu osadzenia P. K. Uprawnia to do stwierdzenia, że brak formalny kasacji w postaci nieuiszczenia opłaty przestał istnieć jeszcze przed ewentualnym upływem terminu do jego usunięcia (por. postanowienie SN z dnia 25 czerwca 2020 r., sygn. akt III KZ 33/20, postanowienie SN z dnia 8 lutego 2011 r., sygn. akt III KZ 2/11). Rozpoznanie wniosku o zwolnienie od opłaty stało się więc w zasadzie bezprzedmiotowe.

Wobec wyeliminowania braku fiskalnego kasacji, Sąd Okręgowy w Bydgoszczy rozważył czy spełnione są pozostałe warunki jej przyjęcia i podjęcie dalsze czynności w zakresie nadania biegu kasacji.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu

ał

